

24. szám. December

VÁROSOK-LAPJA

VÁROSPOLITIKAI-HETILAP

ZEITSCHRIFT DER UNGARISCHEN STÄDTE

REVUE DES VILLES HONGROISES + RIVISTA DELLE CITTÀ UNGHERESI

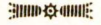
REVIEW OF HUNGARIAN TOWNS

1938.

F Ö S Z E R K E S Z T Ö
L U K Á C S - Ö D Ö N
A MAGYAR VÁROSOK ORSZ. SZÖVETSÉGÉNEK ÉS
A VÁROSI MÉRNÖKÖK ORSZ. SZÖVETSÉGÉNEK
H I V A T A L O S - L A P J A

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE

ALAPÍTVÁ: 1899.

Altruisztikus szövetkezeti alapon működő szín-magyar biztosító intézet. Magyarország legnagyobb biztosító szövetkezete. Igen előnyös feltételekkel köt tűzkár, jégkár és betöréses-lopás elleni, szavatossági, harang-, gépjármű-, baleset-, szállítmány- és üvegbiztosításokat, élet- és takarékbiztosítást, temetkezési, gyermek-öszöntő- és kiházasítási biztosításokat.

Vezérképviselőségek Budapesten, Balassagyarmat, Debrecen, Győr, Kaposvár, Kecskemét, Miskolc, Pécs, Szeged, Szekszárd, Székesfehérvár, Szolnok, Szombathely, Nagykanizsa. Fő- és helyi képviseletek minden városban és községben.

Központi igazgatóság: IX. ker., Üllői-út 1. Távbeszélő: 187-870. Tartalékok és alaptőke 1937. év végével 12 és fél millió pengő. Biztosított tagok száma félmillió. Díjbevétel 1937. évben közel 10 millió.

Központi székház: IX., Üllői-út 1. Ezenkívül 20 ingatlan Budapesten és az ország különféle városaiban.

Szoros kapcsolatban működik az összes agrártársadalmi szövetkezetekkel. Szerződéses biztosítója a Vitézi Székek, a Vöröskereszt Egyletnek, Vasutasok Családgondozó Orsz. Egyesületének, Postások Jóléti Csoportjának, Katolikus Népszövetségnek, Országos Református Jóléti Társulatnak, stb.

A leggyönyörűbb keleti mintájú

B É K É S I

különleges magyar

Perzsa szőnyeg

óriási választék — olcsó ár!

Városi tisztviselőknél: fizetési kedvezmény

Kizárólagos lerakat: Szőnyegkereskedelmi kft.

Telefon: 135-206 VII., WESSELÉNYI-U. 21.

MÁTYÁSFÖLDI PARCELLÁZÁS

1000

VILLATELEK

150 □-öles telek ára: P 825—1200.

Havi részlet: P 15—20.

Villamosnál, Budapesttől 22 percre.

BUDAPESTI IRODA: VIII., JÓZSEF-

KÖRÚT 22. FÖLDSZ. 1 (udvarban).

Irodai óra: kedd és péntek d. u. 3—5-ig.

Telefon: 139—143

Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Részvénytársaság

Központ: Budapest, V., Dorottya-utca 4. szám

Alapított 1846-ban. Sörgöncím: Főtakarék.

Alaptőke: 10,800,000 pengő.
Betétek összege 104 millió pengő.
Alapítása: a Budapest Székesfővárosi Állatvásár Pénzforgalmi Részvénytársaság. Erdekörében: Parkváros Részvénytársaság.

Budapesti fiókok:

- I., Krisztina-körút 133.
- II., Margit-körút 4.
- II., Fő-utca 2.
- III., Fő-tér 2.
- IV., Apponyi-tér 3.
- IV., Károly király-út 30.
- V., Szent István-körút 29.
- V., Szabadság-tér 1.
- VII., Madách Imre-út 7—8.
- VII., Erzsébet-körút 58.
- VII., Baross-tér 23.
- VIII., Rákóczi-út 11.
- IX., Várház-körút 1.
- IX., Ferenc-körút 9—11.
- IX., Élelmiszer-Nagyvásártelep
- IX., Soroksári-út 58.
- XI., Horthy Miklós-út 1.

Kirendeltség a Budapesti Közforgalmi repülőtéren. Betétek. Takarékpénztári és banküzletek. Menetjegyiroda. Idegenforgalmi csekkek beváltása.

A

VÁROSOK LAPJA

1938. ÉVI XXXIII. ÉVFOLYAMÁNAK

TARTALOMMUTATÓJA

(A CIKKEK CÍME UTÁN A SZERZŐ NEVE, UTÁNA RÓMAI SZÁMMAL A LAPSZÁM, ARABSZÁMMAL AZ OLDALSZÁM KÖVETKEZIK.)

I. Várospolitiká.

A városok újéve. I. 1.
Mit kívántak harminc évvel ezelőtt a magyar városok? R. R. III. 85.
Urbanisztikus értekezletek 1938-ban. V. 165.
A győri egymilliárdos program és a városok. VIII. 225.
A Szent István év és a városok. X. 269.
A győri egymilliárdos program és a városok. VIII. 225.
Lengyelország hat legnagyobb városának választójogi törvénytervezete. X. 276.
Az erő kormányja és a városok. XI. 297.
A legfőbb hatalom elméletei. XII. 340.
Dr. Harrer Ferenc beszéde a városok érdekében. XIV. 387.
Újult erővel... XVII. 421.
A megértés útja. XVIII. 441.
Városaink feladata a nemzetvédelem terén. XIX. 465.
A visszatérő városok. XX. 489.
Adalékok az urbanisztika történetéhez. XX. 500.
A visszatérő magyar városok jelentősége a magyar nemzeti életre. XXII. 538.

II. Közigazgatás.

Az egységes Német Birodalom szervezése. Dr. Hans Pfundner előadása. IV. 141.
Ismerjék meg a városi közigazgatást. VII. 218.
A filmek felhasználása a közigazgatási alkalmazottak képzésében. IX. 262.
A Harward-egyetem közigazgatási iskolája. IX. 262.
Van-e közigazgatási munkaszervezés? IX. 262.
Az Országos Gyakorlati Közigazgatási Vizsgabizottság négyéves működése. X. 290.
A közigazgatási kutató és tájékoztató közös szervek felszerelése. X. 292.
Moszkva és az orosz közigazgatás. Mátray Sándor. XI. 299.
Közigazgatási intézet a filadelfiai egyetemen. XI. 312.
Pest vármegye központi igazgatásának átszervezése. Dr. Karay-Kraker XII. 328.
A belgiumi Államreform Tanulmányi Központ. XII. 331.
A berlini közigazgatástudományi intézet jubileuma. Dr. Molnár Gyula. XII. 335.
Helyi és kerületi Közigazgatástudományi Intézet Lengyelországban. XII. 339.
Az Országos Gyakorlati Közigazgatási Vizsgabizottság előtt ki-tüntetéssel vizsgázottak névsora. XV. 400.
A polgármesternélküli város. A párisi városháza és Községtanács szervezete. V. F. XVII. 427.
A m. kir. belügyminiszternek 640/B. M. sz. körrendelete. XVII. 428.
A francia preventorium. XVII. 436.
A közületi ügyek nyilvános ügye Belgiumban. XIX. 486.
A magyar közigazgatás korszerű problémái. XXI. 509.
Dr. Hans Kötzow előadása. H. K. úr. XXI. 523.
A venezuelai közigazgatási jog. XXI. 530.
A városi közigazgatás szerepe az idegenforgalom elősegítése körül. N. L. XXIII. 561.
»Közigazgatási vezérkar.« XXIV. 578.

III. Pénzügyek.

A romániai városok bérértékkadó problémája. I. 5.
Olasz nagyvárosok községi adóterhei. I. 12.
Közületés a városok 1938. évi költségvetési adatairól. II. 51.
A hiteltülpésről. Dr. Sebestyén Lajos. III. 83.
Az osztrák városok és községek közszolgáltatásokból származó jövedelmei. Steiner Vilmos. IV. 125.

A városi vámok. V. 153.
Közsegélyezés Belgiumban. VIII. 233.
A pénzügyi expozé és a városok. IX. 249.
A városok vagyondézmája. X. 274.
A tartalékok szerepe a német városok háztartásában. Steiner Vilmos. X. 286., XI. 310.
A jövedelmezőség vizsgálata a városok gazdálkodásában. Dr. Sebestyén Lajos. XII. 336.
Egy ipari városunk vagyontárgyainak jövedelmezősége. Dr. Sebestyén Lajos. XIII. 362.
Különbségek a jelentősebb államok adókulcsai között. XVI. 418.
Nagykoros város 1939. évi költségvetése. N. L. XVII. 429.
Községek könyvviteli és pénzügyi kézikönyve Franciaországban. XIX. 486.
A nemzetközi számvizsgáló és bizalmi ügyvivői kongresszus. Dr. Horváth Kálmán. XXI. 515.
A városok Speyer-kölcsonéi. Pisszer János. XXI. 516.
A városi üzemek számára teljesített szolgáltatások utáni nyugták bélyegilletékei. XXI. 527.
Az OTI-járulékok behajtása. XXI. 528.
Tartományok állampénzügyi támogatása Kanadában. XXI. 529.
A finn városok és községek pénzügyi ellenőrzése. Steiner Vilmos. XXIV. 579.

IV. Tisztviselői ügyek.

Városi tisztviselők. Lukács Ödön. II. 21.
A közhivatalnokok magánfoglalkozása. II. 45.
Közületviselő közvetívámmertességének kérdése. Dr. Scitovszky János. VIII. 236.
A községi nyugdíjak rendszere Belgiumban. IX. 261.
Megalakult a Városi Tisztviselők és Alkalmazottak Országos Egyesülete. X. 293.

V. Városrendezés — építkezés.

A városrendezési törvény és az építészeti rendszer Magyarországon. I. 9.
Állandó városfejlesztési véleményező bizottság Belgiumban. I. 10.
Helsinki városrendezése. I. 14.
Városrendezés az Egyesült Államokban. I. 15.
Szeged népességi és építkezési adatai a városrendezés szempontjából. II. 37., III. 71.
Budapest külterjes fejlődése. Ágh Róbert. III. 69.
Varsó környékének rendezése. Dr. Helle László. III. 99.
A városrendezési törvény életbeléptetése. Berzenczey Domokos. IV. 111.
A vidék kultúrája és a közmunkatanács. Bessenyei Zénó nyilatkozata. Zs. J. IV. 136.
Adalékok a magyar városrendezési tervek felállításának módszertanához. Bierbauer Virgil. VI. 188., VII. 209.
Kertvárosok a skandináv városokban. IX. 255.
Előadássorozat a városrendezésről. X. 282.
A városfejlesztési terv és a városias kialakításra szánt terület megállapítása. Majorossy Gyula. X. 283.
Nemzetközi városépítészeti kiállítás Genfben. X. 292.
A városmérés végrehajtása. Dr. Tátray István. XII. 322.
A városrendezés sikerének feltételei. Dr. Magyary Zoltán. XIII. 347.
Új eszmék a középítkezés terén. XIII. 365.
Városépítés Olaszországban és annak magyar tanulságai. Dr. Pálffy-Budinszky Endre. XV. 397.
Földalatti városépítést. Dr. Déznai Viktor. XVIII. 452.

Városias kialakításra szánt terület, városkultúra és városmérés.
Dr. Pálffy-Budinszky Endre. XIX. 473.
Légítérkép szerepe a városrendezésben. Hergár Viktor. XX. 495.
A városi közterek fásításáról. Cséser Gyula. XX. 497.
A budapesti Szent István-templom bazilikává bővítése. Gulyás László. XXIII. 563.
A kor háza. A Herman Iván. XXIII. 564., XXIV. 584.
Városok virágos kertjei. XXIII. 573.

VI. Üzemek. — Műszaki kérdések.

A városok elektromos áramszolgáltatása. I. 10.
Mount-Vernon személtakarítási rendszere. I. 13.
A vízműépítés kérdése hazánkban. Makó-Kléger Sándor. II. 22.
A városok csatornázása. Zaitz László. III. 88.
A hitese mérnöki intézmény s a községek műszaki közigazgatása. Berzenczey Domokos. VI. 179.
A városi mérnökök 1938. évi tanulmányútjai. B. D. VI. 193.
Országos Ivóvízellátási Nagygyűlés. VII. 211., X. 281.
A székesfőváros köztisztasági hivatalának 1937. évi működése. Dr. Salamon Géza. VIII. 229.
Köztisztasági szolgálatunk problémáiról. Dr. Salamon Géza. IX. 253., X. 277.
A háziszemét átalakítása műtrágyává. IX. 262.
A Városi Mérnökök Országos Szövetségének közleménye. Meghívó. IX. 263.
A m. kir. iparügyi minisztérium munkálatai a hazai ivóvízellátás fejlesztése terén. Makó-Kléger Sándor. X. 270.
Wossala Sándor, a Városi Mérnökök Országos Szövetségének új elnöke. X. 285.
A Városi Mérnökök Országos Szövetségének székesfehérvári tanulmányi kirándulása. Kanyó Lajos. XI. 308.
Hasznos tudnivalók víz- és csatornaművek létesítésénél. Andor Károly. XI. 315., XIII. 355.
Hathatós propaganda a villamos világítás érdekében. XIV. 386.
Trolleybuszforgalom Angliában. XV. 402.
Új gázárak a német városokban. XV. 402.
Egyéni küzdelem a légítamadások ellen. XVI. 414.
A Városi Mérnökök Országos Szövetségének közgyűlése. XVII. 429.
A Városi Mérnökök Országos Szövetségének olaszországi tanulmányútja. Kanyó Lajos. XVIII. 458., XIX. 476., XX. 498.
XXI. 520., XXII. 547., XXIII. 567.
Páris légoltalma. Lantos Zoltán. XIX. 466.

VII. Szociálpolitika és közegészségügy.

Miskolc népjóléti igazgatásának átszervezése. Dr. Máдай Lajos. I. 2.
A Székesfőváros Szent László-(járvány-)kórházának kialakulása. Dr. Salamon Géza. II. 27.
Linz inségmunkaprogramjának eredményei. Ruisz Rezső. II. 49.
Családvédelem a magyar városokban. Dr. Csizmadia Andor. III. 80.
A m. kir. iparügyi miniszter rendelete a munkaviszony egyes kérdéseinek szabályozásáról. IV. 120.
A községek és a munkanélküliek foglalkoztatása. Henri Fuss. IV. 137.
A tanköteles gyermekek szociális védelme Miskolcon. Dr. Máдай Lajos. IV. 139.
Az elaggott vagy munkára alkalmatlan munkanélküliek. IV. 141.
Az iskolásgyermekek balesetelleni biztosítása Svédországban. V. 154.
A Székesfőváros Közegészségügyi és Bakteriológiai Intézetének munkája. Dr. Salamon Géza. V. 155.
A Székesfőváros új rádium- és röntgenintézete. Dr. Salamon Géza. VII. 205.
Szociográfiai pillanatkép Varsóról. Dr. Kertész János. VIII. 228.
A nyomortanyák elleni harc Franciaországban. VIII. 242.
A belgiumi néplakások intézménye. IX. 256.
A tejárúsítás ellenőrzése Franciaországban. X. 292.
Az amerikai kongresszus elé terjesztett lakásügyi törvények. X. 292.
A hatóság szerepe Belgiumban az egyén egészségvédelmében. XI. 313.
Gyermekjóléti intézmények Debrecenben. Dr. Tatay Zoltán. XVI. 406.
Hollandia szociálpolitikája. Dr. M. P. XVI. 412.
Iskolásgyermekek élelmezése Angliában és Hollandiában. XIX. 479.
Nyomortanyák. XIX. 485.
Közfürdők. XX. 502.

VIII. Idegenforgalom és közlekedésügy.

Az újjáépült Parád-fürdő. Pártos V. II. 48.
Nagyvárosok közlekedési problémái. A trolleybusz. Ruisz Rezső. VII. 214.
A pesti Dumakorzó, az idegenforgalom szemszögéből nézve. Grósz Jenő. VII. 215.
A »camping« szabályozása Franciaországban. VII. 217.

Az Országos Idegenforgalmi Tanács ankétje. VIII. 232.
A kerékpárközlekedés és kerékpárutak építése. Dr. Wohl György. XI. 301., XII. 332.
A veszprémi Szent István völgyhid. XI. 312.
A zavartalan közlekedés biztosításának eszközei. Dr. Dárday József. XII. 337.
Szent István vándorlás. Zs. J. XIV. 386.
A győri idegenforgalmi pavillon felavatása. XV. 397.
A magyar idegenforgalom időszerű kérdései. XVI. 411.
Az Országos Magyar Idegenvezetői Tanfolyam alkalmi tájékoztató-képző tanfolyamának jegyzetei. XVI. 411.
Eger idegenforgalmának fejlődéséről nyilatkozik Braun Károly polgármester a Városok Lapjának. Dr. Német Imre. XIX. 469.
Magyar városok az idegenforgalmi munkában. XIX. 483.
Az Idegenforgalmi Tanács veszprémi ülése. (X. 8.) XIX. 483.
Az utak világításának pénzügyi kérdése Franciaországban. XXIII. 573.

IX. Közoktatás. — Közművelődés.

Budapest kultúrestje Sopronban. II. 25.
Művészcseré. III. 61.
Az egrí Gárdonyi-Társaság irodalmi estje. III. 84.
Az orosz közoktatás. B. Beck Olga. IV. 132.
Eger szerepe a magyar közművelődésben. Breznay Imre. VI. 185.
Városaink a kultúra szolgálatában. Körösi Nagy Lajos. IX. 250.
A kaposvári irodalmi est. IX. 259.
Kalevala-ünnep Győrött, Ceglédén és Rákospalotán. XI. 298.
A párisi egyetemi város. Vághidi Ferenc. XI. 307.
Ünnepi játékok Pécsen. (VII. 4—12.-ig.) XI. 307.
Belgium iskolaügye. Dr. Magyar Piroška. XIII. 360.
A koedukáció a lengyel városokban. XIV. 387.
Iskolaegészségügy Angliában és Hollandiában. XV. 394.
Magyar városok és a magyar könyv. K. Nagy Lajos. XXI. 514.
Falusi iskolák városi gyermekek számára Angliában. XXIII. 573.
Kötelező szakoktatás Franciaországban. XXIII. 573.
Új iskolatípusok Franciaországban. XXIV. 594.
Isko'ai étkezők Svédországban. XXIV. 594.

X. Statisztika.

A német városok statisztikai felépítése. Dr. Ruisz R. Székesfehérvár és Esztergom a statisztika tükrében. Ruisz R. XVII. 425.

XI. Közgazdaság. — Közszállítás.

A nagykereskedelmi exportpiac 1937-ben. K. Nagy Lajos. II. 46.
Gyógyítás 1937. évi gyümölcs- és zöldségkivitele. Dr. v. Kiss Kálmán. II. 86.
Debrecen harmincharom piaca. Kertész Dániel. IV. 116.
Városi és községi erdők. XIII. 353.
Nagykereskedelmi salátája. K. Nagy Lajos. XIII. 354.
»Remekek« a Tiszántúli Ipari Kiállításon. Zs. I. XXIII. 557.
A gyönyörű gyümölcs- és zöldségkiviteli piac 1938. évi forgalma. Dr. vitéz Kiss Kálmán. XXIV. 583.
A nagykereskedelmi exportpiac 1938-ban. K. IV. L. XXIV. 586.

XII. Várostartóélet — városismertetés.

Pestszentlőrinc. Dr. Német Imre. I. 7.
Nyíregyháza lelki arca. Szohor Pál. I. 11.
Kassel. Dr. Molnár Gyula. II. 31.
Hamburg. Dr. Molnár Gyula. III. 78.
Kiel a gazdaság- és közigazgatástudományi kutatás városa. Dr. Údvarhelyi Béla. III. 94.
Brüsszel. Dr. Molnár Gyula. IV. 121.
Quartier du Marais. Vághidi Ferenc. IV. 130.
Székesfehérvár. H. Á. V. 160.
Ostende. Dr. Molnár Gyula. V. 164.
Mecheln. Dr. Molnár Gyula. VI. 183.
Tonbridge: egy angol kisváros. Dr. Göböl József. VII. 212.
Löwen. Dr. Molnár Gyula. VIII. 234.
Albánia és városai. Dr. Medriczky Andor. VIII. 242.
Rouen. Vághidi Ferenc. IX. 259.
Kopenhága. Dr. Molnár Gyula. XI. 314.
Krakkó. Dr. Lukács Zsófia. XII. 325.
Braunschweig. Dr. Molnár Gyula. XIII. 351.
Sátoraljaújhely. Jóna Jolán. XIII. 357.
Egy angol iparváros fejlődése. XIV. 385.
Birmingham. XVI. 417.
Spa. XVI. 418.
Zürich. Vághidi Ferenc. XVII. 422.
Páris városi élete. XIX. 486.
A székesfehérvári Bory-vár. XXI. 518.
Hódmezővásárhely. XXI. 524.
München és Stuttgart, mint ipari centrumok. XXI. 530.
A nagyságos fejedelem városa. Dr. Csizmadia Andor. XXII. 541.
Suresnes. XXII. 545.

XIII. Életrajzok és megemlékezések.

A kormányzó a Magyar Érdemrend középkeresztjét adományozta a csillaggal Szendy Károlynak. III. 101.
P. Oslay Oswald. Dr. Borbíró Ferenc. V. 159.
Miskolc új polgármestere: Dr. Fekete Bertalan. V. 171.
Csitáry G. Emil magas kitüntetése. V. 171.
Semsey Aladár. V. 171.
Dr. Pohl Sándor, Újpest polgármestere. VIII. 245.
Dr. Varga Gyula polgármester 10 éves évfordulója. IX. 265.
A kormányzó születésnapja. XII. 321.
Kiss Endre, Kecskemét új főispánja. XIII. 363.
Kecskemét új polgármestere. XIV. 390.
Dr. Szauter Ferenc ny. polgármester halála. XVII. 437.
A magyar újságírás gyásza. XVII. 437.
Dr. Mészáros Hugó, Szombathely kultúrtaácsnoka, a Szent István Akadémia tagja. XX. 501.
Dorner Aurél és dr. Csizik Béla államtitkári kinevezése. XX. 505.

XIV. Nemzetközi kapcsolatok.

Körirat a külföldön működő városözületségekhez. I. 16.
Az 1940. évben Budapesten összeülő Nemzetközi Városkongresszus-sal kapcsolatos közlemények. II. számhoz melléklet.
A romániai városok szövetségének szervezete és tevékenysége. Dr. Déznai Viktor. III. 65.
Henri Sellier szenátor, volt miniszter, a Francia Városok és Községek Szövetsége főtitkárnak levele a Városok Lapjához. IV. 109.
A Budapesti Nemzetközi Városkongresszus. Dr. Csilléry András. VI. 177.
Magyar napok Münchenben. Dr. Baktay Ervin. VI. 191.
Brüsszel köszönete a Városok Lapjában közölt cikkért. VI. 196.
A Városok és helyhatóságok nemzetközi szövetségének legközelebbi munkaprogramja. VII. 218.
A Városok Szövetségének és a Nemzetközi Városkongresszusnak jelentősége. Eckhardt Tibor nyilatkozata. Sz. I. VIII. 226.
A bukaresti értekezlet tárgyalási anyaga. VIII. 244.
A glasgowi szennyvíz-konferencia. VIII. 244.
Gaston-Gérard levele a Városok Lapjához. X. 285.
Az angol városözületség köszönete egy cikk fordításáért. X. 290.
Dinnyes Lajos országgyűlési képviselő az 1940. évi budapesti Városok Nemzetközi Kongresszusáról. XI. 298.
A Lakásügyi és Várostudományi Nemzetközi Szövetség. XII. 327.
A XI. Nemzetközi Tejgazdasági Kongresszus Berlinben. XII. 328.
Nemzetközi megbeszélés az 1940. évi városkongresszusról Budapesten. XII. 331.
A nemzetközi városözületség budapesti látogatása. XIII. 345.
A Városok Nemzetközi Szövetségének Állandó Elnöki Tanácsa Budapesten. XIV. 369.
Nemzetközi Utügyi kongresszus Hágában. Dr. Széll Sándor. XIV. 388.
A párisi közösgtanács új elnöke. XIV. 390.
Beszámoló az antwerpeni belhajtási értekezletről. XV. 399.
III. Várostisztasági Kongresszus Bécsben. XVI. 416.
A Finn követség köszönete a Kalevala szétosztásával kapcsolatos munkálataikért. XVII. 435.
Az Energia Világkonferencia résztvevői Budapesten. St. V. XVII. 436.
Holland napilap a Városok Lapjáról. XIX. 476.
New-York polgármesterének meghívása Szendy Károlyhoz. XXI. 511.
Szendy polgármester válasza La Guardiának. XXI. 513.
A finn városok és községek szövetségének munkaköre. Steiner Vilmos. XXIII. 558.
A francia polgármesterek kongresszusa. XXIII. 562.
Lakásügyi kiállítás Glasgowban és Stockholmban. XIII. 573.
Füsttelenes kiállítás Lilleben. XXIII. 573.

XV. Vegyes. — Könyvismertetések.

Emlékérem — elismerésül. N. L. I. 4.
Ugron Gábor nyilatkozik a Városok Lapjának. Dr. Német Imre. II. 29.
Kormányrendeletek. III. 75., IV. 135.
Lapszemle. III. 77., IV. 124.
Fényhatás és alkotóművészet. Kósa Sándor. III. 96.
Könyvismertetések. IV. 129., VI. 184., VII. 213., VIII. 243., IX. 256., X. 276., XI. 307., XII. 339., XIII. 361., XVI. 415., XIX. 482.
Mesterséges tiszta levegő. V. 154.
Az új és az újjáépített városok kiállítása. V. 163.
Lukács Ödön a Szent István Emlékév Országos Bizottságában. VI. 191.
Herczeg Ferenc nyilatkozik a Városok Lapjának. Sz. I. VII. 201.
Kapcsolat a Nemzeti Színház és a vidéki törvényhatóságok között. Zsitvay Tibor nyilatkozata. VII. 204.
Városi kiállítások. VII. 221.

A Fészek Művészek Klubja elnökének levele Lukács Ödönhöz. VIII. 233.
Lukács Ödön miniszteriális tárgyalásai. VIII. 242.
Beszélgetés Pohl Sándor újpésti polgármesterrel. IX. 255.
Szeged jubileumi ünnepe. XI. 317.
Fény és élet Sabaria földjén. Halácsy Dezső. XII. 329.
Az utcafásítás hibáiról. Cséser Gyula. XII. 341.
Lukács Ödön látogatása Csatafy Bélánál. XIV. 385.
A székesfehérvári országgyűlés. XVI. 405.
Wilhelmina Regina. Dr. Széll Sándor. XVI. 409.
Fény a városok felett. Kertész Dániel. XVI. 410.
Film a magyar városok életéről. XVI. 413.
Esztergom vendéglátása. XVII. 460.
Székesfehérvár vendéglátása. XVII. 462.
Angolok és ired nyilatkozata Magyarországról. Dr. Lukács Zsófia. XIX. 471.
Képek az esztergom-székesfehérvári közgyűlésről. XIX. 481.
Ausztria városai a Németbirodalomban. Dr. Karay-Kracker Kálmán. XX. 490.
Lukács Ödön tárgyalásai a városok kívánságai ügyében. XX. 491.
A felvidék városai. Ruisz Rezső. XX. 492.
A felszabaduló testvérek támogatása. XX. 505.
Nők a közéleti szolgálatban. XXI. 530.
A Magyar Városok Országos Szövetségének akciója a felszabadult felvidéki városok érdekében. Lukács Ödön. XXII. 533.
Itthon vannak!... XXII. 535.
A Táj- és népkutató Központ kiállítása. Dr. H. K. XXIII. 560.
A Magyar Városok Országos Szövetségének hódoló felirata Magyarországi Főméltóság Kormányzóhoz. XXIII. 569.
Őszirósák a városok kertjéből. N. L. XXIII. 571.
Meghívó a Gazdasági Központ felszámoló közgyűlésére. (XII. 16.) XXIII. 574.
Évzáró közgyűlés. XXIV. 577.
Rákosi Jenő, a revízió első harcosa. Halácsy Dezső. XXIV. 581.
Férjes nők szerepe az angol közhivatalokban. XXIV. 594.

XVI. A Magyar Városok Országos Szövetsége közleményei.

Városok pénzügyi és tisztviselői problémái a kormány döntése előtt. II. 52.
Helyi Idegenforgalmi Bizottságok létesítése a vidéki városokban. II. 52.
Az illetékekről szóló törvényjavaslat. II. 54.
Az olasz követség kereskedelmi tanácsosának átíratja a vidéki villamosművek létesítése ügyében. II. 54.
Nemzetközi lakásügyi és városépítési kongresszus Mexikóban, 1938. augusztus havában. II. 55.
Rendkívüli közgyűlést tart a Szövetség a Szent István Emlék-ünnep keretében. III. 101.
Meghívók választmányi ülésekre: (II. 18.-ára) IV. 142., (V. 2.-ára), IX. 263., (XII. 19.-ére), XXIII. 570.
A Szövetség választmányi ülései: (II. 18.) V. 166., (V. 2.) X. 288.
A belügyminiszter válasza a közgyűlés üdvözlésére. VI. 195.
Semsey Aladár és Halmay Béla lemondása. VI. 195.
Fiehler Károly müncheni főpolgármester: Miért javasoltam a nemzetközi kongresszus helyéül Budapestet? VII. 203.
A választmányi ülés (V. 2.) tárgysorozata. VIII. 243.
Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter válasza a Szövetség üdvözlésére. IX. 263.
A 1938. IX. 5.-én tartandó választmányi ülés tárgysorozata. XIV. 389.
Imrédy Béla és Keresztes-Fischer Ferenc köszönete a Szövetség üdvözléséért. XIV. 389.
Hódoló felirat a kormányzó születésnapja alkalmából. XIV. 390.
A magyar városok díszközgyűlése Székesfehérvárott és Esztergomban. XV. 393.
Újpest város és a Szövetség levélváltása. XV. 400.
A díszközgyűlés meghívója. (IX. 6—7.) XV. 401.
A választmányi ülés programja. (IX. 5.) XV. 401.
Könyvtárat alapított New-Yorkban a Magyar Nemzeti Múzeum. XVI. 416.
A népegészségügyi és munkásvédelmi Szövetség gyáripari munkásvédelmi tanfolyama. XVI. 416.
Esztergomi díszközgyűlés. (IX. 6.) XVIII. 442.
Székesfehérvári díszközgyűlés. (IX. 7.) XVIII. 445.
Jegyzőkönyv a választmányi ülésről. (IX. 5.) XVIII. 448.
Lamotte Károly lemondása. XIX. 483.
Lukács Ödönt Berlinbe hívták meg. XXI. 527.
A Szövetség hálányilatkozatai. XXII. 536.
A Deutscher Gemeindetag üdvözlése a visszacsatolás alkalmából. XXII. 538.
Henri Sellier szenátor nyilatkozata. A városfejlesztés világmogalmának képviselői Budapesten meríthetik a legértékesebb tanulságot. XXII. 543.
A Magyar Városok Országos Szövetségének tevékenysége. Lukács Ödön. XXIII. 553.
Rendes közgyűlésre meghívó. (XII. 19.) XXIII. 570.
Válaszlevelek a Szövetség üdvözléseire. XXIV. 587.

VÁROSOK LAPJA

VÁROSPOLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: LUKÁCS ÖDÖN

A Magyar Városok Országos Szövetségének és a Városi Mérnökök Országos Szövetségének hivatalos lapja

Szerkesztőség:

BUDAPEST, V., VIGADÓ-UTCA 5., I. EMELET.

Telefon: 380-193

LAPUNK EGYELŐRE MINDEN HÓ 1. ÉS 15. NAPJÁN JELENIK MEG.

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 48 PENGŐ.

Postatakarékpénztári csekkszámja száma: 43.356.

Évzáró közgyűlés.

Alapszabályainak megfelelően közgyűlést tart a legközelebbi napokban a Magyar Városok Országos Szövetsége. Évről-évre visszatérő, de a Szövetség életének mégis kiemelkedő eseménye. Az 1938. évi közgyűléssel a szervezetben, célkitűzéseiben és tevékenységében gyökeresen megújított Szövetség életének első hároméves ciklusa zárul le. A hajdani Városok Kongresszusától külső kereteiben is, benső lényegében is különbözik a Városok Szövetsége, szükséges tehát, hogy a munka első fejezetének lezárása alkalmából felállítsuk a tevékenység mérlegét s mintegy számot vetve önmagunkkal, bírálat alá bocsássuk azokat az irányelveket s azokat a munkaeredményeket, amelyek a letűnt három esztendő folyamán az általunk taposott mesgyét jelölték.

A jelentés, amely a Szövetség közgyűlésének megvitatása elé kerül, teljes részletességgel számol be arról a szerteágazó munkálkodásról, amelyet városaink érdekében töretlenül eréllyel és meg nem szűnő akarással folytattunk. A jelen sorok nem kívánnak ismétlésekbe bocsátkozni, hanem csupán arra szorítkoznak, hogy dióhéjba foglalják a három esztendő alatt elért eredményeket. Lehet, hogy ezek nem kielégítőek, bizonyos azonban, hogy a tárgyilagosan bíráló szem megnyugvással fogja megállapítani, hogy városaink testvéri egybekapcsolódása sok tekintetben, erkölcsi erőben és súlyban egyaránt, gyarapodást eredményezett. A Magyar Városok Országos Szövetsége elismert és értékes érdekképviseleti szervevé fejlődött ki városainknak és ugyanakkor, amidőn meg tudta magának szerezni az egyetemes közvélemény jóindulatú támogatását, elérte azt is, hogy éppen a benne rejlő erői miatt a városok közönségét közvetlen közelről érdeklő

fontosabb ügyeknél véleményét a kormány is kikéri. A Szövetség tevékenysége két főágazatra osztható, ezek egyike az öt alkotó magyar városok érdekeinek szolgálata, másika pedig az az együttműködés, amelyet a külföldön székelő városszövetségekkel együtt a nemzetközi vonatkozású egyetemes szempontok szolgálatában folytat.

Szervezetéből szükségszerűen következik munkamenetének ez a kettőssége és fontosság tekintetében egyik sem helyezhető a másik alá. Elsőrendű fontossága van annak, hogy a magyar városi közületek életében felszínre vetődő különböző elvi jelentőségű problémák közös irányelvek szerint kerüljenek megoldásra és emellett ezek az irányelvek minden tekintetben megfeleljenek annak a modern szellemnek, amely a mai idők urbanisztikáját nemcsak jellemzi, hanem szükségszerűen ki is fejleszti és a teljesebb megvalósulás felé lendíti. Általános közigazgatási vonatkozású tevékenységével a legszorosabb összefüggésben áll a Szövetségnek az a törekvése, hogy szociális és kulturális téren is összhangot és együttműködést kezdeményezzen a magyar városok körében és működésének egyetlen ágazatában sem tévessze szeme elől azt a végső célt, amely városaink minél maradéktalanabb boldogulásának kimunkálásában csúcsosodik.

Ha az elmúlt három esztendő gyakorlati eredményeit vizsgáljuk, megnyugvással kell megállapítanunk, hogy a kormányzat a Szövetség által felvetett egyes kérdéseket a Szövetség kérelmének megfelelőleg oldott meg. Így többek között részben honorálta a hitbizományi javaslat, a beruházási hozzájárulás, a tűzrendészet és közegészségügy államosítása terén kifejtett álláspontunkat, előterjesztett javaslatainkat, de magáévá tett oly javaslatokat is, amelyek a városi tisztviselői társadalom helyzetének javítását célozták. A tisztviselői betegsegélyezés,

Kassa polgármesterének levele a Szövetséghez. XXIV. 588.
A XII. 19.-i választmányi ülés. XXIV. 588.
Kimutatás a városok szállodáiról. XXIV. 590.

XVII. Város- és nemzetgazdaság.

A Köztisztasági Hivatal teherautókat rendelt. I. 19.
A Turul Biztosító közgyűlése. I. 19.
A Magyar Belhajózási Egyesület közgyűlése. I. 19.
Megkezdődtek a budapesti mezőgazdasági kiállítás előkészületei. I. 20.
A Községi Takarékpénztár hatalmas fejlődése 1937-ben. II. 59.
Meggzúntetik az ország pénzügyi ellenőrzését. II. 60.
A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank mérlege. III. 105.
A Magyar Vöröskereszt Egyet. jelentése. III. 105.
A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület mérlege. III. 106.
Bővíteni kell a Mezőgazdasági Kiállítás kereteit. III. 106.
Áramvonalas új szűrketaxik Budapest utcáin. III. 106.
A Magyar Nemzeti Bank osztaléka. III. 107.
A MATEOSZ közgyűlése. III. 107.
A bankmérlegek margójára. IV. 146.
A Hazai Bank mérlege. IV. 148.
A Magyar Nemzeti Bank közgyűlése. IV. 148.
A Kereskedelmi Bank közgyűlése. IV. 149.
A Magyar Tisztviselők Takarékpénztára mérlege. IV. 149.
A Magyar-Olasz Bank mérlege. IV. 150.
A Shell Kőolaj Rt. nagy megrendelése a Ganz-gyárnál. IV. 150.
Az Országos Földhitelintézet mérlege. V. 175.
A magyar növénynevelés bemutatása az országos mezőgazdasági kiállításon. V. 176.
A Magyar Általános Hitelbank mérlege. VI. 198.
Autókerék-talpalás. VI. 198.
Az Angol-Magyar Bank mérlege. VI. 199.
A Leszámitoló Bank közgyűlése. VI. 199.
A Belvárosi Takarékpénztár mérlege. VI. 199.
A Magyar Általános Hitelbank beolvadtotta a Magyar Általános Takarékokat. VII. 222.
Az Angol-Magyar Bank közgyűlése. VII. 222.
A Belvárosi Takarékpénztár Rt. közgyűlése. VII. 223.
A Halasi Takarékpénztár mérlege. VII. 223.
A Hangya központ közgyűlése. VIII. 247.
A Pénzügyi Központ közgyűlése. VIII. 247.
Újítások a MFTR személyforgalmában. VIII. 247.
Rendkívül nagyarányú lesz a külföldi részvétel a Budapesti Nemzetközi Vásáron. VIII. 248.
A Nemzeti Takarékpénztár mérlege. IX. 267.
A Triesti Általános Biztosító Társulat (Generali) mérlege. X. 15.
Algyay-Hubert Pál államtitkár megnyitotta a Budapest-Székesfehérvár vonal második vágányát. X. 293.
Új autóbusszok és teherautók iránt érdeklődött Szendy Károly a Nemzetközi Vásáron. X. 294.
A Dohányjövődék ünnepi megtepetései. X. 294.
Az Első Magyar Biztosító Társulat jelentése az 1937. üzletéről. X. 294.

A Gazdák Biztosító Szövetkezetének mérlege. XI. 319.
A százéves Adria Biztosító mérlege. XI. 319.
A Magyar Általános Hitelbank gazdasági jelentése. XI. 320.
Az utcafásítás hibáiról. XII. 341.
A Nemzeti Bank alapszabálymódosító közgyűlése. XII. 342.
40 millió pengő az 1937. évi idegenforgalmi bevételünk. XII. 342.
A Szt. Margitsziget Gyógyfürdő Rt. mérlege. XII. 342.
Alaptökét emel a Kisipari Hitelintézet. XII. 343.
A Szegedi Kenderfonó tranzakciója. XII. 343.
A Trust nyeresége. XII. 343.
A BSzKRt igazgatóságának jelentése az 1937. évi üzletéről. XIII. 366.
A Providentia Biztosító mérlege. XIII. 366.
A Magyar Vasúti Forgalmi Rt. mérlege. XIII. 367.
A Községi Takarékok alaptökeemlése. XIV. 391.
A Hangya Szövetkezet jubileuma. XIV. 391.
Székesfehérvárott tartja a TÉBE országos vidéki értekezletét. XIV. 392.
Személyi változások a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnökségében és ügyvezetésében. XV. 403.
Ötvenszázalékos utazási kedvezmény a Lakberendezési vásárra. XVI. 419.
Az árkormánybiztos sajtóankétja. XVII. 438.
A Fonciere Biztosító kitűnő üzleteredményei. XVII. 438.
Újpest kereskedelmi kikötőt kap. XVII. 439.
A Berliini Viktória nagy fejlődése. XVII. 439.
Az Országos Stefánia Szövetség jelentése. XVII. 440.
Átvette a Parkváros Rt. az eladó fővárosi telkeket. XVIII. 464.
A Ganz-gyár mérlege. XVIII. 464.
A Generali mérlege. XIX. 487.
Romanelli ezredes a Magyar-Olasz Bank új elnöke. XIX. 487.
Őt és félmillió kölcsönt folyósít a Községi Takarékok a Közmunkatanácsnak. XIX. 488.
A Gazdák Biztosító Szövetkezte tisztikarának értékes írói munkássága. XIX. 488.
A Duna Biztosító kitűnő üzletve. XX. 508.
A Hungária Műtrágyagyár kapta az Iparegyesület aranyérmét. XX. 508.
A Kisipari Hitelintézet Rt. tökeemlése. XXI. 531.
A Futura közgyűlése. XXI. 531.
Az új csatornaiszapegázósító. XXI. 531.
A Ganz-gyár nagy megrendelést kapott a holland államvasutaktól. XXII. 551.
A Nikotex kitűnő mérlege. XXII. 552.
A MABI közgyűlése. XXII. 552.
Az iparügyi miniszter leirata a közszállítások szétosztásáról. XXIII. 575.
A Shell-autótérkép új kiadása. XXIII. 575.
A Magyar Biztosítási Évkönyv jubileumi kiadása. XXIII. 576.
Országos Mezőgazdasági Kiállítás. XXIV. 595.
Az Országos Társadalombiztosító Intézet közgyűlése. XXIV. 595.
A MFTR nagyarányú hajórendelése a Ganz-Danubiusnál. XXIV. 595.
A Magyar Waggon- és Gépgyár tökeemlése. XXIV. 596.

„Közigazgatási vezérkar.“

(Dr. Magyary Zoltán egyetemi tanárnak, a Magyar Közigazgatástudományi Intézet igazgatójának hasonló című munkája. A Magyar Közigazgatástudományi Intézet 25. számú kiadványa. Budapest, 1938. 41. oldal.)

A közigazgatástudománynak előkelő művelője: dr. Magyary Zoltán egyetemi tanár, a közigazgatási vezérkarra vonatkozó rendkívül érdekes tanulmányait magába foglaló füzetét az elmúlt hetekben adta ki. Előszavának már első mondatában megállapítja a következőket: »Ha a XIX. század államának jellemzésére a jogállam elnevezés általánossá vált, a XX. század államának megjelölésére a cselekvés állama kifejezést ajánljuk. Nem azért, mintha az állam eddig nem cselekedett volna, hanem azért, mert az állam most először alakítja a berendezését úgy, hogy az a nemzet egész erejével való cselekvésre alkalmas legyen.«

A végrehajtó hatalom feladatkörének állandó növelése azt eredményezte, hogy ma már a törvényhozó hatalom rovására a végrehajtó hatalom jutott túlsúlyba és az olasz, valamint a német forradalom már nyíltan is megvalósította ezt a tényleges erőviszonyoknak megfelelő átalakulást. Ezzel szemben »a magyar kormány szervezete érdemben 1848 óta alig változott. Az erős executiva irányába való átalakulás nálunk is elkerülhetetlen és a közigazgatási vezérkar nélkülözhetetlen« — írja Magyary Zoltán.

A három tanulmány, amelyet mostani füzetében a szerző közread, voltaképpen elvileg igyekeznek tisztázni a közigazgatási vezérkar fogalmát, szükségességének és a reá váró funkcióknak a problémáját. Beszámol a szerző arról is, hogy az 1936-ban Varsóban megtartott VI. Nemzetközi Közigazgatástudományi Kongresszus ugyancsak foglalkozott a közigazgatási vezérkar kérdésével, még pedig éppen dr. Magyary Zoltán előző munkájával kapcsolatban, amely »A kormányfő és segéd szervei« címen magyar nyelven is megjelent.

Fogalmilag a közigazgatási vezérkar feladata is hasonló a katonai vezérkaréhoz, de Magyary megállapítja, hogy »a vezérkar funkciója nem (csak) a modern hadseregek sajátossága, hanem a nagy szervezeti egységek vezetésének követelménye és ezért a vezérkar nélkülözhetetlen minden téren, ahol biztosítani akarjuk azt, hogy a vezetés hivatása magaslatán maradjon akkor is, amikor annak feltételei megnehezültek.«

A nagy szervezeti egységekben, amelyek voltaképpen a kapitalizmus fejlődésével kapcsolatban álltak elő, a tudományos üzemi feladata az eredményesség (efficiency) irányában való haladás és ennek érdekében állandóan kutatni kell az optimális előfeltételeket és lehetőségeket. Még pedig nem csupán az egyéni, hanem a hivatali eredményesség tekintetében is kutatni kell ezeket, mert hiszen az eredmény nem csupán a hivatali (üzemi) alkalmazottak egyéni képességeinek egyszerű összegeződése, hanem igen döntő mértékben befolyásolja azt a szervezés tökéletességi foka és a főnök személyi tulajdonságai. A főnöki funkciók: az előre látás, a szervezés, a parancsadás, az összhangbiztosítás és az ellenőrzés, — ezeket Magyary ebben a tanulmányában a közigazgatásra alkalmazva részletesen is tárgyalja.

A kormány feladatának kettőssége (politikai és adminisztratív) nem egyenlő, mert »ha a kormány nem ura a közigazgatási apparátusnak, nem tud politikát csinálni, programját nem tudja végrehajtani. A vezetés többé nem tisztán a politikai bizalom, a politikai többség megszerzésének kérdése, hanem technikai feltételei is vannak: a vezetés szakértelmének a bírása. A nagyüzem ugyanis nemcsak a szervezet kvantitatív megnövekedését jelenti, hanem vezetőjével szemben kvalitatív is új követelményeket támaszt.«

Ugyanígy megkülönbözteti Magyary a közigazgatás szervei működési feladatainak kettősségét is. Az egyik: a funkcionális, a szakirányú tevékenység (pl. kórház a gyógyítás, iskola a tanítás), ez a primár tevékenység, — másik: az institucionális tevékenység, amely a primár tevékenység előfeltételeiről gondoskodik (személyzet, felszerelés, fegyelmelés, elszámolás stb.), amelyet az angol szakirodalom *general administration* névvel jelöl meg. Ezek a funkciók néha több tárcát együtt is érdekelnek, tehát »ezt az

institucionális tevékenységet nem láthatja el reszortminiszter, akinek funkcionális feladatai vannak.« Már Fayol megmondotta, hogy »a főnökök, bármilyenek is legyenek képességeik és a munkabírásuk, nem nélkülözhetik azt, hogy támaszkodjanak néhány emberből álló csoportra, amelynek megvan az az ereje, szak tudása és ideje, amellyel a főnök esetleg nem rendelkezik.«

Ez volna tehát a közigazgatás terén nélkülözhetetlennek mondott vezérkar feladatának körülírása.

Ezután amerikai, angol és francia példák alapján magyarázza meg a szerző a közigazgatási vezérkar jogállását a különböző államokban. Hivatkozik arra, hogy Taft északamerikai elnök már 1911-ben alakított egy bizottságot, lényegében ennek a kérdésnek a tanulmányozására, amely különböző javaslatokat dolgozott ki. De az amerikai nemzeti bizottság a varsói kongresszusra küldött jelentésében mégis azt állapítja meg, hogy »az Unio közigazgatásának nincs tulajdonképeni közigazgatási vezérkara«, — ámbar — »a vezérkari munkának sok eleme található és jelentékeny számú adminisztratív szerv létezik, amelyeknek feladata részben vezérkari természetű.« Roosevelt elnök 1936-ban újabb háromtagú bizottságot küldött ki ugyanennek a kérdésnek tanulmányozására s az erre vonatkozó jelentés, illetve az annak alapján készült javaslat — Magyary közlése szerint — a szenátus újratámasztása után kerül majd tárgyalásra.

Az angol, a német, az olasz és lengyel példák, amikről ebben a tanulmányban olvashatunk, szintén érdekesen világítják meg ezt a kérdést. Majd megállapítja a szerző, hogy »itt is olyan új állami szükséglettel, feladattal állunk szemben, amely állandó marad és amelynek a problematikája a kapitalisztikus gazdálkodás nemzetköziségénél fogva közös, tehát az államok a megoldás terén egymástól tanulhatnak.«

Ezután külön tanulmányban részletesen ismerteti a szerző Roosevelt elnök javaslatát a közigazgatási vezérkarról, majd közli »A magyar közigazgatási vezérkar terve« című konkrét javaslatát is, amelynek lényege, hogy egyrészt »a miniszterelnök primus inter pares helyett főnökké legyen«, másrészt melléje közigazgatási vezérkar is szerveztessék, hogy »a miniszterelnök, aki az 1848-as viszonyok között csaknem kizárólag politikai szerv volt, képes legyen annak az új feladatának is a betöltésére, hogy ma egyáltalán az azóta kifejlesztett nagy közigazgatási apparátusnak is a legfőbb vezetője.«

A reform első része politikai, de a második már szakkérdés. A javasolt közigazgatási vezérkar ügykörét a szerző hat csoportba osztja: 1. szervezési osztály, 2. személyzeti politika, 3. gazdasági szervezés, 4. a kodifikáció, 5. az eredményesség vizsgálata, egy-éges ügyintézés, 6. vezérkari iskola.

Az értékes és széleskörű megvitatást involváló füzethez csatolt két grafikai ábrázolás szemléltetően is elénk tárja dr. Magyary Zoltán elgondolását a magyar közigazgatási vezérkar elhelyezéséről. (M. A.)

FÉNYKÉPEZŐ GÉPEK

ÉS KELLÉKEK

SAKÁLGÉZA

SAKÜZLETÉBEN

V. DOROTTYA UTCA 11

A finn városok és községek pénzügyi ellenőrzése.

Írta: STEINER VILMOS.

Egy különálló cikkben már ismertettük a finn Város- és Község-szövetségeknél a szervezetét és tevékenységét.¹⁾ Rámutatunk arra, a városok és községek életére kiválóan fontos munkakörre, amelyet a szövetségek betöltenek, többek között megemlíttük azt is, hogy a Finn Városok Szövetsége és a Finnországi Falusi Községek Szövetsége, a városi és községi háztartások, továbbá az üzemek külső ellenőrzésével is foglalkoznak s e célból mindegyik szövetség egy úgynevezett revizori irodát tart fenn.

A városok és községek pénzügyi ellenőrzésére vonatkozó tevékenység már egymagában is a legbelsőbb figyelemre tarthat számot, de azért is kell részletesebben foglalkoznunk a szövetségek e működésével, mert ennek megismerése révén a finn testvérnemzet községi közigazgatásának magas színvonaláról is fogalmat alkothatunk magunknak.

A finnországi városi és községi közigazgatás részletes ismertetése túlnőne jelenlegi tanulmányunk keretén.

A finnországi városok és községek jelenlegi közigazgatási szervezetére vonatkozó alaptörvény 1917. évi november hó 27.-én lépett életbe. Ezt a törvényt több vonatkozásban módosítja az 1925. évi február hó 21.-i törvény.

A már említett 1917. évi törvény szerint a városi képviselőtestület minden év január havában tartandó közgyűlésen legalább is négy számvizsgálót, és ugyanannyi helyettesét választ. E számvizsgálók feladata a városi gazdálkodásnak folyó évi ellenőrzése.

A törvény azonban azt is megengedi, hogy a képviselőtestület egy számvizsgálónak és helyettesének kirendelését a kormány által irányított felhatalmazással ellátott városi vagy községi érdekképviselet központi szervezetére bizza. E törvényes intézkedések alapján úgy a Városok szövetsége, mint a Falu-szövetségek külön revizori irodákat tartanak fenn, amelyek az 1925. évi október hó 23.-án kelt kormányrendelettel felhatalmazást kaptak arra, hogy a városok vagy falvak megbízása alapján a városi illetve községi számvitel és gazdálkodás ellenőrzésére számvizsgálókat küldhessenek ki.

A városok vagy falvak szövetsége által megbízott revizor végeredményben ugyanolyan jogállást tölt be, mint a képviselőtestület által kiküldött többi számvizsgáló. Ebből az következik, hogy a Szövetségek által kiküldött számvizsgálók nem a kormányhatóság alárendeltjei, hanem közvetlenül a városi képviselőtestület fennhatósága alá tartoznak, amellyel — közvetve ugyan — megbízásukat kapják. Ezen túlmenően a képviselőtestület jogosult a városi és üzemi számadások állandó ellenőrzésével egy kívül álló, vagy pedig a szövetség által kiküldött hites könyvvizsgálót is megbízni.

A Szövetségek által kiküldött revizor működéséről az illetékes képviselőtestületnek számol be. Megbízás esetén a város és a szövetség munkamegbízási szerződést köt, amely szerződés nagyjában a következőképp szól:

Megegyezés

a vidéki városok Szövetsége és város között a város 193. évi számadásainak megvizsgálására vonatkozólag:

Miután város képviselőtestülete 193. január-án tartott ülésén a vidéki községek közigazgatására vonatkozó törvény 20. §-ának határozmányaira támaszkodva, felhatalmazta a Városok Szövetséget, egy számvizsgáló és helyettesül

¹⁾ Lásd szerző: »A finn városok és községek szövetségeinek munkaköre. (Városok Lapja 1938 dec. 1.-ci szám).

egy pótszámvizsgálónak a kirendelésére a város 193... évi számadásainak megvizsgálására, e határozat alapján a következő szerződést kötöttük:

A Városok Szövetsége végrehajt községben, egy később kirendelendő revizor útján 193... évben egy pénztári ellenőrzést, továbbá résztvesz az előírt módon és valamely későbbi, közös megegyezés alapján megállapítandó időpontban történő zárszámadási vizsgálatban a következő feltételek mellett:

1. a helyi számvizsgálók gondoskodnak arról, hogy kellő időben elkészítsék az ingóságok előírt leltározása, valamint az esetleges ingatlanok felbecslése;

2. a helyi számvizsgálók ügyelnek arra, hogy akkor, amidőn a zárszámadás elkészítésének ideje elkövetkezik és a jelentés-tervezet elkészült, a számlák tényleg készen, a felülvizsgálatra alkalmas állapotban legyenek;

3. a fenti feltételek mellett a Szövetség javára fizetendő évi tiszteletdíj márkában állapítatik meg, mely összegben az utazási költségek is bennfoglaltatnak;

4. a Szövetség által kiküldött számvizsgáló által ezen megegyezés keretén kívül végrehajtott munkáért — amelyek nem tartoznak a számvizsgálathoz, hanem abból keletkeztek, hogy a számadások hiányosan, vagy csak részben készültek el, jöllehet vizsgálatra alkalmasnak jelzették — valamint az ilyen okokból származó felesleges utazásokért, jogosult a Szövetség a megállapított tanácsadási tarifa szerint pótdíjat behajtani, amely pótdíjért elsősorban a város vállal felelősséget.

Ez az egyezés két egymással egyező példányban iratott alá

..... város részéről:

193... év hó napján.

.....
a városi képviselőtestület elnöke.

A vidéki Városok Szövetsége részéről:

193... év hó napján.

A megegyezés formáját fentiekben szövegesen közöltük azért, mert ebből a pénzügyi ellenőrzés lebonyolításának a módja is kitűnik.

A Szövetségeknél kialakult elv szerint nem fogadnak el oly megbízásokat, amelyek csak a városi gazdálkodás, vagy pedig az üzem zárszámadásainak a megvizsgálására szorítkoznak. A megbízásnak olyannak kell lennie, hogy a Szövetség kiküldött revizora évközben is a gazdálkodás minden egyes mozzanatát neki tetsző módon bármikor ellenőrizhesse.

A most mondottakból következik, hogy visszatartanak a Szövetségek oly időben hozzájuk juttatott megbízásokat, amidőn a számadások felülvizsgálata és jóváhagyása már a városok körmére égett. Ragaszkodnak hozzá, hogy a januári közgyűlés az egész évre vonatkozólag korlátok felállítása nélkül adja ki a megbízást.

Az év folyamán végrehajtott vizsgálatok és a zárszámadással kapcsolatosan tett revizori jelentés képezi a felmentés megadására tárgyában hozott határozat alapját. Erre vonatkozólag az említett 1925. évi törvény 95. §-a intézkedik, mely azonban arról is szól, hogy a felmentvény megadásával foglalkozó közgyűlésen a revizori jelentésen kívül a képviselőtestület bármely tagja részéről is történhetnek észrevételek, illetve emelhetők kifogások, amely felszólalások szintén vita és elhatározás tárgyát képezhetik.

A közgyűlés dönt a revizori jelentésben foglaltak és a tett észrevételek felett, azokat magáévá teheti, vagy pedig elvetheti.

Az ellenőrzés mikénti végrehajtása tekintetében a Szövetség által kiküldött revizor, de a közgyűlés által megbízott többi számvizsgáló keze megkötve nincs.

Külön kiemeli az érvényben lévő revizori utasítás, hogy nem formai vizsgálatot vár a megbízott számvizsgálóktól, hanem annak a lényegbe kell hatolnia, tehát az ügyvitel gazdaságosságára is ki kell térnie.

Az üzemek és vállalatok zárszámadási bírálata a folytatólagosan és összefüggően végzett évközi ellenőrzések alapján külön fejezetekben foglalandó össze. Az üzemeknél a *jövedelmezőség* kérdésén is behatóan meg kell világítani. Az üzemek számadásai megvizsgálá-

sánál különösen súlyt kell helyezni arra, vajjon a gépek és egyéb termelési eszközök értéksökkenése kielégítően figyelembe vétetett-e. Az üzemek zárszámadásaihoz pontosan ki kell tűnnie, vajjon a város az üzem igénybevételéért megfelelő térítést fizetett-e, s amennyiben az üzemek kölcsönt bocsátanak a város rendelkezésére, úgy a kamatok az üzemek javára elszámoltattak-e.

Mindebből következik, hogy a Szövetség által kiküldött revizornak az üzemeknél többnyire alkalmazott kettős könyvviteli rendszer és a különleges üzemi organizáció tekintetében beható ismeretekkel kell bírnia, amiből az is következik, hogy a Szövetség revizori irodái által kiküldött számvizsgálóknak magasfokú magán-gazdasági képzettségüknek is kell lenniük.

A Szövetségek által kiküldött revizoroknak abban az esetben sincs intézkedési vagy végrehajtási jogkörük, ha a vizsgálatok során kételyek merülnek fel, de még akkor sem, ha visszaéléseket állapítanak meg. A számvizsgálók megállapításokról fenti esetekben is a képviselőtestületnek tesznek jelentést, amely a további intézkedések megtételére hivatott.

Ha oly kifogást emelne a szövetségi revizor, amely nem visszaélésre mutat rá, úgy a képviselőtestület vagy elejti ezt a kifogást, vagy pedig magáévá teszi. Utóbbi esetben a falusi községek az ügyet egy választott bíróság elé terjesztik, amely afölött dönt, hogy a kifogás helytálló-e vagy nem és hogy mi a teendő. A választott bíróság döntése ellen jogorvoslat nincs.

Városokban és mezővárosokban hasonló esetekben a számadásra kötelezett kártérítéssel tartozik, s amennyiben a kártérítés megfizetését önként nem vállalja, úgy bírósági eljárás indítandó.

Ha az észrevételek dacára a képviselőtestület intézkedésre okot fennforogni nem lát, úgy ez annyit jelent, hogy a számadásra kötelezetteknek a felmentvényt megadják. Ebben az esetben a felmerült károsodásokért kártérítés nem követelhető, kivéve azt az esetet, ha a büntetőtörvénykönyvbe ütköző cselekmény forogna fenn.

A megadott felmentés nem akadályozza, hogy olyantól, aki valamely összeget jogtalanul kapott vagy vett fel, ez az összeg visszaköveteltesék abban az esetben, ha a cselekmény még el nem évült.

Amint a fent elmondottakból megállapítható, a hozzánk érzelmileg is oly közelálló Finnország népe, amely csak 21 évvel ezelőtt küzdötte ki állami önállóságát, a város és községi organizáció terén kiválóat alkotott és a kor követelményeinek alkalmazása tekintetében sok viszonylatban megelőzött más régebbi önálló államisággal bíró országokat, így Magyarországot is. Hogy a városok és községek pénzügyi ellenőrzése terén a legmodernebb és legalkalmasabb módszereket alkalmazzák Finnországban, bizonyítja az a körülmény is, hogy a Magyar Városok Országos Szövetsége még 1936. őszén tartott közgyűlésén is foglalkozott e kérdéssel és egy behatóan indokolt előterjesztéssel tett oly javaslatot a kormányhatóságoknak, amelynek elfogadása esetén a városok pénzügyi ellenőrzését az autonómiák sérelme és azok különösebb megterhelése nélkül oldotta volna meg, olyképen, hogy ez az ellenőrzés a városok érdekképviselői szervéből kiindulva értékes útmutatásokat nyújtott, tapasztalatokat gyűjtött volna, amelyeket nemcsak a városok, hanem a kormányhatóságok is használhattak volna.¹⁾

Az alig négy millió lakosú Finnország e téren egész Európában mintaszerűt alkotott. Hasonló megoldásokat találunk Angliában, Hollandiában és Németországban, ezek azonban többnyire később fejlődtek ki, mint a finn városok és községek szövetségeinek ellenőrzési tevékenysége.

¹⁾ Lásd Városok Lapja 1936. évi december hó 15.-i szám 773. oldala.

Rákosi Jenő, a revizió első harcosa.

Írta: HALÁCSY DEZSŐ.

Amikor a Gondviselés kegyelméből visszatért hozzánk a Felvidék, nem mulaszthatjuk el, hogy meg ne emlékezzünk Rákosi Jenőről. Nem lennének méltók a magyar névhez, ha örömteli ünnepünkön megfedekez-nénk azokról az önzetlen hazafiakról, akik életük munkásságát áldozták a magyar revizióért.

Rákosi Jenő sokszor beszélt előttem a felvidéki városokról. Valami különös rendeltetést tulajdonított északi, kárpátaljai városainknak. Sokat beszélgettünk Rákosival Széchenyi István és Kossuth Lajos mellett II. Rákóczi Ferencről. Főleg ezek a beszélgetések indítottak arra, hogy most, reviziós álmaink beteljesülésének első állomásánál emlékezzem írjak róla.

Mit küzdött, mit tett Rákosi Jenő a felvidéki magyar városokért? Nem lehet feladatunk, hogy történelmi hűséggel ismertessem az olvasóval Rákosi Jenő ilyirányú munkásságát. Az én szerepem csak az, hogy amit csendes beszélgetések közben megjegyeztem magamnak, azt most papírra vessem. S ami a legfontosabb, a lelki motívumokat érzékeltessem, amelyek Rákosinál megnyilvánultak és amelyek indító okai voltak reviziós küzdelmeinek.

Rákosi Jenő fanatikusan vallott gondolata volt a *30 milliós Nagymagyarország*, ami sokak szerint álmunk tűnt fel, de amikor Rákosi ezt a 30 milliós számot a köztudatba dobta, akkor még a régi integer Nagymagyarország volt a hazánk. Lehettek annak a kor-szaknak — amikor a 30 milliót emlegették — hibái is. Ilyen hiba volt, hogy ugyanakkor, amikor Rákosi 30 milliós Nagymagyarországról álmodott, szabadon

engedték legjobb véreinket kivándorolni. Azonban a hiba nem Rákosi Jenőben volt, mert ő nemcsak álmodott, hanem reálításokra is számított. Volt ő olyan gyakorlati elme, hogy tudja, 30 milliós nemzetet, hogy lehet elhelyezni. Rákosi Jenő elsősorban a városokra gondolt. Gondolt arra, mily kár, hogy nekünk csak egy nagyvárosunk van. Gondolt a német és olasz példákra, ahol Berlinen és Rómán kívül sok nagy város teszi naggyá és erőssé a nemzetet. Rákosi Jenő nagyon jól tudta, hogy a városiasodás új kereskedelmi, ipari, kulturális lehetőségeket nyújt. Ezek a lehetőségek több népesedést kívánnak. A több nép városfejlődést jelent. A városfejlődés a nemzet gazdagodását eredményezi. A városok erősödése és gazdagodása a környező vidékeket is éltei. Tehát minél több erős, népesebb város, annál több erős, jómódú népesedő falu. A falu függvénye a városnak. És ebből a kölcsönhatásból remélte Rákosi Jenő megteremteni, ha nem is azonnal, — de évtizedek kitartó munkájával a nagy, népesebb, erősebb Magyarországot. De jött a világháború s a 30 milliós álom valóra válása helyett a nemzet egymillió embert vesztett. Azután jött Trianon. Az elcsatolás következtében ismét milliókat vesztettünk. Lettünk, — vagy még inkább kényszerítettek 8 milliós nemzet. Elvesztettük területeink $\frac{2}{3}$ részét s mindazokat a városokat, amelyeknek hivatásuk lett volna a nagyobb és erősebb Magyarországot benépesíteni. A letargiából Rákosi Jenő tért először magához. Csodálatos életakarással megacélozta saját sebzett lelkét, kezébe vette a reviziós zászlaját és míg élt, ő volt a fáklavívó. Ekkor kezdte küzdelmeit a felvidéki városokért is, 86 esztendőskorában.

Beszéltem Rákosi Jenővel a felvidéki városokról. Akkor már erősen vívta harcát Nagymagyarorszáért. Éppen Rómából jött haza, ahol találkozott Mussoliní-

MAGYAR IPARTERMÉKET

VESZ, HA A

VADÁSZTÖLTÉNY-, GYUTACS- ÉS FÉMÁRUGYÁR R.-T.

BUDAPEST, V., MÉRLEG-UTCA 5. — TELEFON: 185-820

GYÁRTMÁNYAIT VÁSÁROLJA

Legjobb minőség

És szolid kivitel,

G és G. S. ajtók,

Vészkijáratok,

És az összes légoltalmi felszerelési tárgyak.

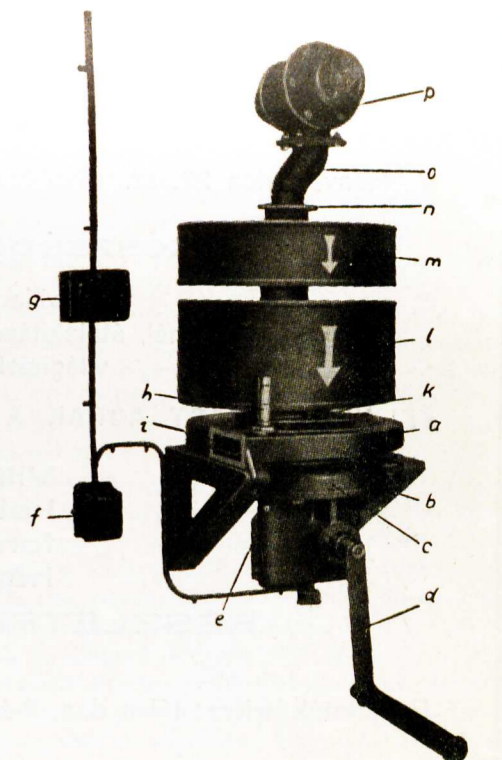
DRAGER

Eljárás és licencia alapján gyártott

Légtisztítóberendezések és

Egyébb oxigénes stb. készülékek.

Magyar munka eredménye.

p = szívóvezeték elzáró szelepe, o = rugalmas összekötő fémcső, n = csatlakozóanya, m = füstszűrő, l = gápszűrő, k = szűrőcsatlakozó rész, a = ventilátor, b = faligám, c = hajtómű, d = kéziforgattyú, e = elektromotor, f = elektromos kapcsoló, g = biztosító, h = levegőmennyiségmérő, i = fojtószelep.

val, — és Londonból —, ahol baráti kezet fogott Lord Rothermere-rel. Rákosi akkor az egész magyar nemzet aggódó szeretete kísérte útjain. Kérdeztem benyomásairól. Mussoliniról elragadtatással nyilatkozott és nagy embernek, a mi őszinte barátunknak tartotta. »Mussolini mindig számíthatunk«, — mondotta. »Mussolini gerinces, nagy és hű barát és a XX. század legnagyobb államférfia. Ő nagyobb Napoleonnál is, mert igazságérzete tiszta és megingathatatlan. Napoleonnál már azért is nagyobb, mert nem rombolással, népek leigázásával, hanem építő munkával, népek felemelésével akarja céljait elérni,« — jegyezte meg később Rákosi. Amikor Rothermere lordról kérdeztem, őt is őszinte és meggyőződéses barátunknak nevezte. Különösen hangsúlyozta, hogy mi magyarok nem is tudjuk elképzelni, hogy a lord Angliában mily nagy hatalom és mily értékes az ő felvilágosító munkája. Ekkor említette meg, hogy a lord mily élesen szemben áll Benessel, Európa rossz szellemével. »Benes Európa Mefisztója«, — jegyezte meg — »de az bizonyos, a Felvidéket Benes saját hazugságaival fogja elveszíteni.« Különböző köztudomási a Benes és lord Rothermere között lefolyt éles sajtóháború, illetve ismeretese az azok a nyílt levelek, amelyek annak idején kiegészítő részei voltak a Felvidékért vívott küzdelemnek.

Rákosi Jenő megjósolta, hogy legelőször a Felvidéket fogjuk visszakapni. De azt is megmondta, még nagy erőfeszítésekre lesz szükségünk, hogy az ezeréves magyar határokat magunkénak vallhassuk. Meggyőződése volt, hogy mindenekelőtt szükségünk volna a Felvidék magyarlakta városaira. Aki írásait figyelmesen elolvassa, meggyőződhetik róla, hogy az újságírók fejedelme mily nagy jelentőséget tulajdonított Kassának, Komáromnak, Pozsonynak stb. Revíziós írásaiban a felvidéki városok sokszor szerepelnek. De

számomra, a leglényegesebb az, amit Rákosi nekem mondott a Felvidékről. Tulajdonképen ismeretségünk akkor kezdődött, amikor bemutattam neki egy dicséretet nyert novellámat, amelyet a Felvidékről a csehek által való kiüldöztetésem hatása alatt írtam. Ugyanekkor elmondtam felvidéki származásomat, felelevenítettem előtte a trencsénmegyei Halács községet, a családnak hajdani birtokát, elmondam a nagyszombati diákevéket és a pozsonyi cseh hajszát, melynek eredményeképpen kerültem Budapestre. Rákosi hozzám, mint felvidékihez beszélt. Ekkor jegyeztem meg: »A felvidéki magyar városok az egyetemes magyar kultúráért oly sokat tettek, hogy érdemben felveszik a versenyt a dunántúli városokkal. Én dunántúli vagyok, vasmegeyi, de talán éppen ezért tudom értékelni a felvidéki városok nagy misszióját. Magyarország valóban csonka a Felvidék nélkül, tehát elsőrendű feladatunk a Felvidék ráirányítani mindazok figyelmét, akik a revízióért tehetnek valamit. S mi lesz azzal az értékes emberanyaggal, amely a Felvidéken van? A Felvidék sok nagy embert nevelt Magyarországnak és meglássa, barátom, onnét még friss, új szellemet hoznak hozzánk az ottani magyarok.«

Amikor egyik levelemben a revíziós küzdelemről és az írók állásfoglalásáról írtam, így válaszolt: »A mi dolgunk csak ez lehet: írni, dolgozni, a többi Istené és az időé.« Rákosi Jenő írt, dolgozott. Ott, ahová a sors állította, fanatikus hittel teljesítette kötelességét. Többet tett, mint kötelességet teljesített. Mint népének vátése, megtört fizikummal az élre állt és áttűzesítette a szíveket. Magasba emelte a lelkeket. Igehirdető volt. És az igével az ajkán halt meg. Revízió... revízió... ezért dobbant még szíve is utoljára és ezzel tért a sírba.

A többit elvégezte az isteni Gondviselés és az idő. Íme, a Felvidék II. városa már a miénk.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS ELEKTROMOS MŰVEI BEMUTATÓHELYISÉGEIBEN

V., Honvéd-utca 22. sz. II., Margit-körút 15. sz. VIII., Baross-tér 2. sz.

készséggel szolgálnak tanáccsal:

villamoskészülékek vásárlása ügyében,
építkezéseknél, átalakításoknál a villamosvezetékek szerelgetésére vonatkozólag,
világítási berendezések készítésére, javítására.

FELVILÁGOSÍTÁST ADNAK A VILLAMOSKÉSZÜLÉKEK FOGYASZTÁSÁRÓL, HASZNÁLATÁRÓL.

Villamos tűzhelyek,
kettős főzőlapok,
forróvíztárolók,
háztartási hűtőszekrények

RÉSZLETFIZETÉSRE VÁSÁROLHATÓK!

Bemutatók nyitva: télen d. e. 8-tól 2 óráig, nyáron: d. e. 8-tól 3 óráig és délután 4-től 6 óráig.

V., Honvéd-utca 22. sz. alatt ismertető előadások

a villamosfűzésről,
a villamoskészülékekről,
a jó világításról.

A gyöngyösi gyümölcs- és zöldségkiviteli piac 1938. évi forgalma.

Írta: DR. VITÉZ KISS KÁLMÁN árvaszéki ülnök.

A gyöngyösi gyümölcs- és zöldségkiviteli piac 1938. évi forgalmáról és rendjéről az alábbiakban számolok be:

			q	Atlagár fillér	Pengo
Cseresznye, piros	VI. 9.-től	VI. 25.-ig	362	34	12.645
« germersd.	VI. 9.-től	VI. 24.-ig	297	68	20.215
« fekete	VI. 9.-től	VI. 26.-ig	503	55	27.820
Földieper	VI. 9.-től	VI. 23.-ig	74	44	3.118
Egres	VI. 10.-től	VI. 24.-ig	21	35	744
Ribizli	VI. 16.-től	VIII. 15.-ig	1.502	40	60.774
Málna	VI. 30.-től	VIII. 21.-ig	210	79	16.596
Körte, nyári	VII. 3.-től	IX. 5.-ig	538	47	25.653
« Király	VIII. 19.-től	IX. 2.-ig	45	45	2.015
Meggy	VII. 1.-től	VII. 8.-ig	51	56	2.875
Barack, kajszí	VII. 4.-től	VII. 27.-ig	225	67	15.160
« öszi	VII. 2.-től	IX. 18.-ig	292	74	21.160
Alma, nyári	VII. 20.-től	VII. 29.-ig	55	35	2.070
Szilva, piros	VI. 24.-től	VIII. 29.-ig	425	19	8.145
« kék	VIII. 7.-től	IX. 24.-ig	590	28	16.625
Ringló	VII. 22.-től	VII. 31.-ig	40	31	1.270
Dinnye, sárga	VII. 18.-től	VIII. 28.-ig	2.368	07	17.951
« görög	VII. 23.-től	VIII. 29.-ig	2.755	05	16.055
Szőlő, csabagy.	VII. 19.-től	VIII. 19.-ig	387	49	19.270
« sasza	VIII. 14.-től	IX. 27.-ig	7.310	33	242.295
Szőlőskertek k.	VIII. 21.-től	IX. 4.-ig	95	51	4.810
Szőlő, othelló	IX. 20.-től	IX. 27.-ig	125	18	2.290
« bor	VIII. 28.-től	IX. 13.-ig	365	23	8.395
Dió	IX. 8.-től	IX. 27.-ig	215	73	15.792
Zöldborsó	VI. 9.-től	VII. 1.-ig	125	11	1.370
Burgonya, rózsá	VI. 9.-től	VIII. 4.-ig	1.611	09	15.204
Zöldbab	VI. 16.-től	VIII. 3.-ig	5.487	09	51.020
Uborka, salátán.	VI. 16.-től	VIII. 3.-ig	3.105	11	37.095
« citemni	VII. 16.-től	VIII. 3.-ig	351	13	4.632
Tök	VII. 16.-től	VIII. 8.-ig	1.148	03	4.474
Paradicsom ger.	VII. 16.-től	VIII. 29.-ig	15.487	12	199.800
« lukullus	VII. 20.-től	VIII. 10.-ig	1.580	13	21.835
			Összesen	47.744	899.683

Az 1938. évi gyümölcs- és zöldségkiviteli idénypiac június hó 9.-től, szeptember hó 27.-ig, tehát 111 napon át tartott, amelynek elszállítása a következőképpen oszlik meg:

Vasúton	waggon	Autón	Kocsin
Németországba	250	1	—
Lengyelországba	93	—	—
Csehországba	1	—	—
Budapestre	78	441	749
Összesen	422	442	749

	Métermáza	Pengo értékben	waggonban	autóval	kocsival
1932-ben	119.000	1.880.000	—	—	—
1933-ban	97.000	1.280.000	—	—	—
1934-ben	70.000	1.520.000	694	374	941
1935-ben	45.600	1.300.000	560	350	1.300
1936-ban	95.700	1.650.000	1.120	500	1.270
1937-ben	102.000	1.990.000	990	630	1.550
1938-ban	47.744	889.683	422	442	749

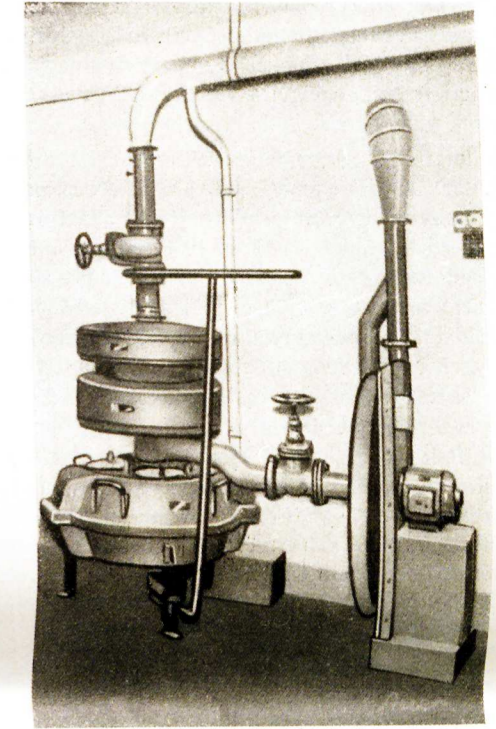
hagyta el a gyöngyösi gyümölcs- és zöldségkiviteli piacot a kivitelre szánt gyümölcs- és zöldségféle:

1932-ben, június	1.-től október	25.-ig	147 napon át
1933-ban, június	15.-től október	30.-ig	137 « «
1934-ben, május	15.-től október	30.-ig	168 « «
1935-ben, június	3.-től október	25.-ig	154 « «
1936-ban, május	20.-től november	17.-ig	179 « «
1937-ben, május	28.-től november	14.-ig	168 « «
1938-ban, június	9.-től szeptember	27.-ig	111 « «

tartott a gyöngyösi gyümölcs- és zöldségkiviteli piac.

AUER
óvóhelyszellőztető-készülékek,
gáz- és szilánkbiztos acélajtók
óvóhelyekhez,
óvóhelyberendezések,
légoltalmi felszerelések,
„IGÉVÉ“ IPARI- ÉS GÁZVÉDŐESZKÖZÖK KFT.

Budapest, V., Zrínyi-utca 7. I. em.
Telefon: 182-017, 181-813, 181-814.

Szab. Auer-óvóhelyszellőztető M. R. 1200
(részben keresztmetszetben).

A folyó év tavaszán a hosszú ideig tartó hideg időjárás előrevetette az árnyékát a f. évi rendkívül gyenge termésnek és ha ezeket a száraz statisztikai adatokat összehasonlítjuk, azt kell látnunk, hogy az 1938. évi gyümölcs- és zöldségkiviteli eredmény Gyöngyösré katasztrófális lett. Különösen a cseresznyénél és a szőlőnél mutatkozik úgy értékben, mint mennyiségben az ijesztő visszaesés és jóformán észre sem vehető segítséget nyújtott a korábbi évekhöz képest elért magas ár. A zöldségféléknél bár mennyiség tekintetében és az elért értékben a korábbi évekhöz képest hatalmas többlet mutatkozik, mégsem nyújtott elegendő kárpótlást az elmaradt gyümölcsfélékért.

A tavaszi hideg időjárás, majd az azt követő négyhetes erő katasztrófát okozott különösen a várható cseresznye- és barack-termésben a július eleji gyakori esőzés pedig a szőlőkivitel iránt táplált reményektől is megfosztotta a gazdákat és a komolyabb export mindvégig csak remény maradt. A gyümölcs- és zöldség-árak az egész idény alatt változatlanul szilárdak voltak és az állandó szilárd gyümölcs- és zöldségár eredményezte azt, hogy a piacra kerülő, a korábbi évekhöz képest igen csekély mennyiségű felhozatal a korábbi évekhöz képest nagyobb területről jött össze, úgyanyira, hogy még a Gyöngyöstől 45 km-re lévő Eger város gyümölcs- és zöldségtermése nagyrészt a gyöngyösi gyümölcs- és zöldségkiviteli piacon nyert értékesítést, de értékesítés végett idekerült a szomszédos Pest vármegyéből még Aszód és környékének gyümölcs- és zöldségtermése is.

Egyedül a paradicsom váltotta valóra a hozzáfűzött reményeket és ennek az eredménye javított némiképp az 1938. évi statisztikán.

A nagykovácsi exportpiac 1938-ban.

1938 szeptemberes időjárása virágjában tarolta le a gyümölcsös kertekben és a veteményföldeken a kovácsi gazdákat minden reménységét. Ennek következménye, hogy a termés a legtöbb gyümölcsfajtánál kimondottan rossz, az idénycikkelnél pedig gyenge közepes. És mégis, mikor a nagykovácsi exportpiac forgalmáról számolunk be, azt kell megállapítanunk, hogy az eredmény kielégítő. Amit ugyanis elvitt a kovácsi fagy, a rendszertelen esőzés, a sok hideg éjszaka, sok tekintetben pótolta a kedvező világgazdasági konjunktúra, ami nemcsak magasabb árakat eredményezett, de olyan keresletet teremtett, hogy a piacra felhozott áru túlnyomó része külföldre került. Számtalan esetben előfordult ugyanis, hogy a nagykovácsi piacon egyes cikkekre magasabb volt, mint Budapesten és élelmes kereskedők a pesti nagyvásártelpről is hoztak nagykovácsi árut. Hogy ez csak néhány esetben fordult elő, annak a következménye, hogy a pesti nagyvásártelpről beszállított áru érettségi foka következtében külföldi szállításra a legtöbb esetben már nem alkalmas.

A kedvező világgazdasági konjunktúra már a salátánál megkezdődött, mely az idén jutott először nagyobb mennyiségben Németországba, aminek következménye, hogy belőle az ideki kivitel a múltévénél több, mint háromszorosát teszi ki.

Urborkából három katasztrófálisan gyenge esztendő után most először volt ismét jelentősebb kivitele nagykovácsra.

Zöldpaprika, paradicsom a múlt évhez viszonyítva szintén emelkedő kivitelű mutat.

Meggy-, cseresznye-, barackkivitel a legkedvezőbb értékesítési konjunktúra ellenére sem volt, mert hiszen a kovácsi fagyok itt végeztek legalaposabb munkát.

Almakivitelnél a szigorú növényegészségügyi szolgálat lehetetlenné tette a világgazdasági konjunktúra teljes kihasználását.

Szőlőnél a gyenge termés mellett zavarokat okozott a világháború szele, mely épp akkor száguldott végig Közép-Európán, amikor ezt a cikket értékesíteni lehetett vagy kellett volna.

Dinnyéből évtizedek óta nem volt ekkora kivitel, ami az egész világ gyümölcshányával magyarázható. A részletes eredményt a következő táblázat tünteti fel.

A nagykovácsi exportpiac forgalma 1938-ban (q-ban).

A termény neve	Piaci felhozatal	Elszállítás			Konzerv és szeszgyári feldolgozás
		vasúton külföldre	vasúton helyföldre	tengerlyen helyföldre	
Saláta	13.977	5.626	5.851	2.500	—
Zöldbab és borsó	6.481	1.028	153	3.200	2.100
Kovácsi uborka	14.056	7.328	5.528	1.200	—
Zöldpaprika	4.781	1.909	1.922	950	—
Paradicsom	44.375	6.493	282	1.200	36.400
Meggy és cseresznye	850	—	—	800	50
Barack	4.113	1.321	1.917	750	125
Alma és körte	11.256	4.078	4.678	2.300	200
Szilva	28.958	17.642	2.416	8.500	400
Szőlő	13.844	8.218	2.426	3.200	—
Dinnye	11.334	9.151	108	2.000	75
Egyéb	3.881	622	1.734	1.500	25
Összesen	157.906	63.416	27.015	28.100	39.375

(B. N. L.)

TAKARÉKOS

HÁZIASSZONY GÁZZAL FŐZ! SÜT! FŰT! HŰT!

Ha tűzhelyén kívül vízmelegítésre, fűtésre vagy hűtésre is gázt használ, — szobánként havi 20 m³-en felül — a „takarékgáz” 40%-kal olcsóbb: m³-ként csak 12 fillér.

Az itt következő néhány szám biztosan meggyőzi Önt is arról, hogy a háztartás olcsó tüzelőanyaga a GÁZ.

Egy négytagú család főzési költsége naponta kb.	20 fillér	Egy fürdő készítése (100—150 liter fürdővíz)	12—18 fillér
Egy liter víz felforraltása . . .	1-2 „	Egy mosáshoz szükséges melegvíz (10—15 liter)	1-2—1-8 „
Egy órai vasalás	4-5 „	Félórás fürdőszobafűtés	6-8 „
A gázhűtőszekrény 24 órás üzemeltetése a külső hőmérséklettől függően	8-12 „		

HASZNÁLJON TAKARÉKGÁZT!

Felvilágosítás és tanácsadás a Gázművek Városi Irodáiban
VII. ker., Rákóczi-út 18. sz. I. ker., Alagút-utca 3. sz.

Főzõbemutató-előadások a gáz takarékos használatáról minden kedden és pénteken délután 5 órakor a Gázművek VI. kerület, Vilmos császár-út 3. sz. I. emeleti bemutató termeiben.

A MAGYAR VÁROSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS KÖZLEMÉNYEL.

Válaszlevelek a Szövetség üdvözléseire.

A Felvidék hazatérése alkalmából a Magyar Városok Országos Szövetségének elnöksége — mint arról a Városok Lapja egyik legutóbbi számában hírt adtunk — felirati úton üdvözölte azokat a férfiakat, akik áldozatos tevékenységükkel nagymértékben járultak hozzá a magyar nemzet igazságának diadalra juttatásához.

Az elküldött feliratokra lapzártáig a következő válasziratok érkeztek:

Méltóságos

SZENDY KÁROLY úrnak,

Budapest székesőfőváros polgármestere, a Magyar Városok Országos Szövetségének elnöke,

Budapest.

Méltóságos Elnök Úr!

Szívvel köszönöm a jóleső, lelkes hangú, szép üdvözlést, melyet a Magyar Városok Országos Szövetségének nevében Méltóságod abból az alkalomból intézett hozzám, hogy a magyar lakta felvidékeknek Hazánkhoz való visszatérésével újra országunkhoz tartozik, húsz éves rabság után, sok régi magyar város is.

Midőn Méltóságodat arra kérem, hogy tolmácsolja köszönetemet a Szövetségnek is, őszintén kívánom, hogy a magyar városaink minél szebben virágozzanak a megnagyobbodott Hazában!

Budapest, 1938. évi november hó 23.-án.

Hazafias üdvözléssel

Imrédy s. k.

Teleki Pál gróf m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter válaszában szövege a következő:

A felvidéki magyarság egy részének visszacsatolása alkalmából hozzám intézett jóleső üdvözlésüket nagyon köszönöm.

Teleki s. k.

Az olasz király és császár őfelségéhez intézett hódoló feliratunkra da Vinci gróf budapesti olasz követ tolmácsolta legfelsőbb megbízás alapján a köszönetet a következőképpen:

Budapest, 30. novembere 1938. XII.

Gr. Ufr. Dott. Carlo SZENDY

Borgomastro di

Budapest

Signor Presidente,

è pervenuto a Sua Maestà il Re Imperatore il telegramma di omaggio che la Signoria Vostra ha voluto indirizzare alla Maestà Sua a nome dell'Unione Nazionale delle Città ungheresi.

Per incarico ricevuto, Vi invio i ringraziamenti di Sua Maestà il Re Imperatore che si è degnato di gradire il gentile omaggio. Vogliate gradire, Signor Presidente, gli atti della mia ben distinta considerazione.

IL MINISTRO D'ITALIA

Királyi Olasz Követség. Budapest, 1938. november 30. XVII.

Méltóságos

Dr. Szendy Károly polgármester úrnak

Budapest

Elnök úr,

Őfelsége a Király és Császár megkapta Öntől a Magyar Városok Nemzeti Szövetsége nevében küldött hódoló táviratot.

Felhatalmazást nyertem arra, hogy Önnek köszönetet nyilvánítsak Őfelsége a Király és Császár nevében, aki kegyesen fogadta az Önök tiszteletteljes hódolatát.

Fogadja Elnök úr nagybecsülésem nyilvánítását.

A meghatalmazott miniszter:

Vinci s. k.

Hitler Adolf német birodalmi vezér és kancellár részére küldött üdvözlésünket dr. Erdmannsdorff budapesti német követ köszönte meg az alanti levéllel:

Budapest, den 24. November 1938.

S. H.

Herrn Dr. Karl Szendy

Präsident des Landesverbandes

Ungarischer Städte

Budapest.

Euerer Hochwohlgeboren

beehre ich mich auftragsgemäß den Dank des Deutschen Reichskanzlers für die in dem an ihn gerichteten Schreiben vom 4. November d. J. des Landesverbandes ungarischer Städte zum Ausdruck gebrachte freundliche Gesinnung zu übermitteln.

Mit dem Ausdrücke vorzüglicher Hochachtung bin ich Euerer Hochwohlgeboren sehr ergebener

O. v. Erdmannsdorff
Deutscher Gesandter.

Német követség

Budapest

Budapest, 1938. nov. 24.

Dr. v. Erdmannsdorff követ

Méltóságos

Szendy Károly úrnak

a Magyar Városok Országos Szövetsége Elnökének

Budapest.

Méltóságos Uram!

Megbízásomhoz képest van szerencsém Méltóságodnak a Német Birodalom Kancellárjának köszönetét tolmácsolni azon barátságos érzelmekért, amelyeket a Magyar Városok Országos Szövetsége a Hozzá intézett folyó évi november hó 4.-én kelt feliratában kifejezésre juttatott.

Kiváló nagybecsülésem kifejezése mellett maradok Méltóságodnak igaz tisztelője

O. v. Erdmannsdorff s. k.,
Németbirodalmi követ.

A Magyar Waggon- és Gépgyár tőkeemelése.

Az összes részvények közül egyedül a Győri Waggon ért el számottevőbb áremelkedést az utolsó napokban, ami különösen azért kellett feltűnést, mert ugyezen idő alatt a legtöbb részvény árfolyama visszaesett. Két hét előtt a Győri Waggon részvényei még 30 pengőn állottak, szerdán pedig a részvények 37 pengőn cseréltek gazdát. Két hét alatt tehát a részvények árfolyama több mint 20 százalékkal szökött fel. A Győri Wagon részvényeinek e feltűnő áralakulása a vállalat küszöbönlévő tőkeemeléseivel van összefüggésben, amelynek során az 1-44 millió pengős alapítókat 2-88 millió pengőre emelik fel, 72.000 darab 2-88 millió pengőre emelik fel, 72.000 darab 20 pengő névértékű új részvény kibocsátása által. E tőketranzakció felett a vállalat december 9-re összehívott ezévi rendes közgyűlése fog határozni. E tőkeemelést kereszttulajtele után a vállalat saját tőkéi kerék 5 millió pengőre emelkednek, amelyből 2-88 millió pengő a részvénytőkére, 1-44 millió pengő a tőketartalékra, 70.000 pengő pedig a tartalékalapra esik. A vállalat 1937/38. üzletét egyébként 155.792 pengő nyereséggel zárta, ami igen figyelemreméltó javulást jelent, miután az előző üzletév még 509.150 pengő veszteséggel zárult. Minthogy a múltévi veszteség az idei üzletét terhelte, az 1937/38. évi mérleg végeredményben csekély veszteséget tüntet fel.

28.333/1938. szám.

Pályázati hirdetés.

Nagykanizsa megyei városnál üresedésben levő és választás útján betöltendő,

a IX. fizetési osztályba sorozott egy erdőmesteri és a XI. fizetési osztályba sorozott egy végrehajtói állásra

pályázatot hirdetek.

A minősítésre nézve az 1883. évi I. t.-c., gyakorlati igazolásra pedig a városi szervezeti szabályrendelet rendelkezései az irányadók.

A javadalmazás a hasonállású állami alkalmazottakkal azonos, illetve törvényes rendelkezések, szabályrendeletek és határozatok szerint van megállapítva.

A választás életfogytiglani hatályú.

A szabályszerűen kiállítandó és a pályázó által sajátkezűleg irandó pályázati kérvényhez eredetben, vagy hitelesített másolatban a következő okmányok csatolandók:

1. a pályázó születési anyakönyvi kivonata és a családi állapotát igazoló anyakönyvi «Családi Ertesítő»,
2. hatósági erkölcsi bizonyítvány, amely a családi állapotot és a politikai megbízhatóságot is igazolja,

3. magyar honosságot igazoló hatósági bizonyítvány, esetleg a magyar állampolgárságra való igény szabályszerű bejelentését (optio) igazoló okmány, honossági bizonyítvány hiányában községi illetőségi bizonyítvány,

4. iskolai végzettséget és esetleg szakképzettséget igazoló bizonyítványok,

5. a városi szolgálathoz általában, illetve különösen a megpályázott álláshoz megkívánt szellemi és testi épséget igazoló újkeletű közhatalósági tisztviselői orvosi bizonyítvány,

6. eddigi szolgálatot, foglalkozást, illetve általában előéletet igazoló okmányok,

7. igazolandó, amennyiben a pályázóra vonatkozik, hogy a tényleges 1, 2, 3, illetve 4 évi katonai szolgálati kötelezettségének miként tett eleget.

A végrehajtói állás betöltésénél az 1931. évi III. t.-c. alapján igazolvánnyal ellátott egyének elsőbbségi igénnyel bírnak.

Nagykanizsa megyei városnál jelenleg szolgálatban állók minden más pályázóval szemben elsőbbségi igénnyel bírnak.

A legcélszerűbb légtalmi tűzoltókészülék:

folyékony szénsavval működő és száraz porsugárral oltó „TOTAL” tűzoltókészülékünk, mert télen nem fagy be, nyáron nem szárad ki, bármily anyag tüzeit eloltja, kárt az eloltott anyagokban nem okoz.

Kimerítő ismertetőt készséggel küld:

Ligeti és Biró

Budapest

V. ker., Árpád-utca 10. sz.

Telefon: 127-799

Megjegyzem, hogy az erdőmesteri állás behelyettesítés útján már be van töltve.

A pályázati kérvények Zala vármegye Alispánjához címezve a kifizetési határidőn belül Nagykanizsa város polgármesterénél nyújthatók be és pedig a közszolgálatban nem állók által közvetlenül személyesen vagy posta útján, közszolgálatban állók által pedig hivatali elsőbbségük útján. Közszolgálatban állók, amennyiben pályázati kérvényükhöz hivatalos szolgálati és minősítési táblázatuk csatoltnak, s az 1-7. alatt megkívánt összes adatokat tartalmazza, okmányokat külön csatolni nem kötelesek.

Tisztviselői, vagy díjnoki minőségben Nagykanizsa városnál tényleges szolgálatban állóknak pályázati kérvényükhöz okmányokat mellékelni nem szükséges.

A pályázat határideje **15 nap** azon naptól számítva, amely napon a pályázati hirdetmény a Budapesti Közlönyben megjelenik.

Hiányosan felszerelt, vagy elkésve beadott kérvények figyelembe vételnél nem fognak.

Nagykanizsa, 1938. évi november hó 26.-án.

Polgármester.

Esztergom szab. kir. megyei város polgármesterétől.

11.048/1938. pm. szám.

Pályázati hirdetés.

Esztergom szab. kir. megyei város Kólos közpórházánál nyugdíjazás folytán megüresedett

kórház-gondnoki állásra

pályázatot hirdetek a gondnoki állás javadalmazása a 300/1935. B. M. rendelet 3. szakl. 8. bekezdése értelmében XI. fizetési osztály 3. fokozatának megfelelő díjazás és utalvány

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerési szándékkal, hogy pályázati kérvényüket az 1883. I. t.-c. 17. §-ában meghatározott képesítésüket igazoló okmányokkal együtt Esztergom szab. kir. megyei város polgármesteréhez címezve a városi iktató hivatalban

1938. évi december hó 30. napjának délelőtt 12 órájáig

nyújtsák be. A később érkező kérvényeket figyelembe nem veszem.

Pályázati kérvényhez csatolandó még: 1. születési anyakönyvi kivonat, 2. erkölcsi bizonyítvány, 3. a közszolgálatban állottaknál a korábbi működést igazoló bizonyítvány, 4. a közszolgálatra alkalmasságot igazoló orvosi bizonyítvány.

A kórház alapszabályainak értelmében az, aki közpórházánál már előzőleg szolgálatot teljesített, előnyben részesül.

Esztergom, 1938. évi december hó 2.-án.

Glatz s. k., polgármester.

A magy. kir. Miniszterelnök úr a Városok Lapját
20.110/1938. M. E. III. számú rendeletével
engedélyezte.

Kiadótulajdonos:

a **MAGYAR VÁROSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE**
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
LUKÁCS ÖDÖN

**TUNGSRAM
KRYPTONT**
a dolgozószobába!

SHELL KÓOLAJ RT.

Útépítési anyagok

SHELL

SHELBIT

SHELMAC

Hazai gyártmányok

MEXPHALT

SPRAMEX

Tengerentúli bitumének

Dugattyús-, körforgó- és turbina-
szivattyúk, tűzoltószerkek, gőz-, víz-
és gázarmaturák, útépítő gépek,
köztisztasági szerkek, gőzfertőtlenítő
berendezések, Jobbágy-féle
barnaszéntüzeltésű folytonégó
kályhák. — Gépjárművek.

**MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI VASGYÁRAK
KERESKEDELMI KÉPVISELETE R.-T.**
Budapest, VIII. ker., Múzeum-körút 18. sz.
Telefon: 133-394

**KÖSZÉNBÁNYA-S TÉGLAGYÁR
TÁRSULAT PESTEN
(EZELŐTT: DRASCHE)**

V., KLOTILD-UTCA 3/a

TELEFON: 114-644

PÁRIS 1937

GRAND PRIX

Budapest Székesfőváros

Gyógyfürdői és Gyógyforrásai

Szent Gellért Gyógyfürdő és Szálló

Budapest, I., Szent Gellért-tér 1.

47 C°-os, radioaktív hőforrások. Társas thermál-fürdők és thermál-kádfürdők. Iszapkezelés „Szent Gellért” kolopi rádiumos gyógyiszappal. Hőlégkezelés. Elektrottherapia. Gépgyógyászat. Inhalatórium és pneumatikus kamra. Fénytherapia. Szénsavas fürdők. Nőgyógyászati osztály: thermál-, sós-, láp-, vasas- és kénesülőfürdőkkel. Ultrarövid elektromos hullámgyógykezelés. — Therapiás és diagnostikus röntgen, chemiai és bakteriológiai laboratórium. Elsőrangú gyógy szálló, a fürdővel közvetlen kapcsolatban. 240 legmodernebb kényelemmel berendezett szoba és lakosztály. Diéta konyha. Gyógyvendégeknek a szobárákból jelentékeny engedmény. Kívánságra pensio-rendszer.

Széchenyi Gyógyfürdő

Budapest—Városliget

970 m. mélységből feltörő 74 C°-os hőforrás. Társas- és kádfürdők. Iszapkezelés. Szénsavas fürdők. Hőlégkezelés. Gépgyógyászat. Gyönyörű berendezésű népgyógyfürdő, külön férfi és női osztállyal. Nagyméretű ivócsarnokában ivókúrák gyomor- és bélbetegeknek, hörg- és garathurutok ellen.

Rudas Gyógyfürdő

**az Erzsébet-híd
budai hídfőjénél**

43—47 C°-os, erősen radioaktív gyógyforrások. Gőzfürdője 7 különböző hőfokú medencéjével a legtökéletesebb fürdést nyújtja. Ivókúrák. Fedett úszócsarnok, a nyári idényben tetőnapozóval. Modern berendezésű rádiumos kádfürdők.
